

مقدمه مؤلفین

نهادینه کردن روش صحیح استفاده از منابع کشور سبب ارتقای شاخص‌های زندگی و کاهش هزینه‌ها شده و زمینه‌ای برای گسترش عدالت را فراهم می‌سازد. از طرفی الزام مصرف بهینه باعث می‌شود تا علاوه بر پیشرفت علمی ناشی از ارتقای فن‌آوری در طراحی و ساخت وسایل و تجهیزات بهینه مطابق با استانداردهای جهانی، فرصت توزیع مناسب منابع و به تبع آن پیشرفت در دیگر بخش‌های مصرف‌کننده که کمتر مورد توجه بوده است نیز فراهم گردد. براین اساس، تنها در سایه احساس مسئولیت در برابر جامعه است که رعایت حقوق دیگران معنا پیدامی‌کند و شومی ظلم و ستم آشکار می‌شود. باز هم، تنها به همین سبب است که با دیدن رنج گرسنگی و فقر و اندوه در چهره دیگران، روح آدمی آزار می‌بیند و بی تفاوتی برای او واژه نامأنوسی می‌شود. به راستی :

تو کز محنت دیگران بی غمی نشاید که نامت نهند آدمی

منابع طبیعی، ثروتی است که طبیعت برای استفاده انسان‌ها فراهم ساخته است و عامل انسانی، در پدید آمدن آن نقشی ندارد. از بین بردن منابع طبیعی و آلوده نمودن محیط زیست، یکی از بزرگ‌ترین مشکلات عصر حاضر است که زندگی بشر را به خطر می‌اندازد در حال حاضر می‌توان گفت بسیاری از نابسامانی‌های طبیعی، مانند: سیل‌ها، پیشروی آب دریاها، کاهش سفره‌های زیرزمینی و آسیب‌پذیری لایه اوزن، به علت نابودی و آلوده سازی محیط زیست است. از نگاه آموزه‌های دینی، محافظت از منابع طبیعی و محیط زیست، از مهم‌ترین مسائل اخلاقی اقتصادی به شمار می‌رود.

قرآن کریم در بیان پاره‌ای از مسائل اقتصادی، با نگاهی جامع و فراگیر، انسان را از هر گونه فساد در زمین باز می‌دارد و می‌فرماید:

وَ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا؛ در زمین، پس از اصلاح آن فساد مکنید.
(اعراف ۸۵)

بدیهی است که نابودی منابع و آلودن محیط زندگی، از مصداق‌های فساد در زمین هستند. در روایت‌های اسلامی، زمین، منبع خیر و برکت و همچون مادری مهربان دانسته شده که نگهداری سالم آن بر همگان لازم است. رسول خدا صلی الله علیه و آله در این باره می‌فرماید: از زمین محافظت کنید، چرا که زمین اصل و منشأ شماست.

در جای دیگر نیز فرمود: جز به هنگام ضرورت، درخت را قطع مکنید و در حدیثی از ایشان: آبیاری درخت همانند سیراب کردن مؤمن تشنه دانسته شده است.

بنابراین، از مجموع آموزه‌های دینی که بر حفظ و مواظبت از طبیعت و منابع طبیعی تأکید شده است، استفاده می‌شود که همه انسان‌ها در برابر طبیعت خدادادی مسئول هستند و باید در حفظ آن کوشا باشند گفتنی است، جاذبه‌های زیبای طبیعت، اعم از جنگل‌ها، دشت‌ها، صحراها، گل‌ها و گیاهان، از عوامل مهم ایجاد آرامش و نشاط در آدمی هستند. از این رو، نابودی غیرمنطقی و غیراصولی این نعمت‌های دلربای خداوندی، به معنای از بین بردن نشاط و امنیت خاطر مردم و گرفتار ساختن آنها به اندوه و ناامیدی و افسردگی خواهد بود.

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى؛ آیا انسان پندارد که آزاد و رها و بی مسئولیت است؟

با توجه به ضرورت توسعه پایدار در کشور و رعایت اصول اخلاقی منطبق با موازین اسلامی در این کتاب سعی بر ارائه بحث مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکتی در بخشی از صنعت نفت پرداخته چرا که نفت سرمایه ملی است. و ضروری است در جهت حفظ و استفاده بهینه آن در تمامی زمینه‌ها تلاش فراوان و گسترده انجام پذیرد.

و در یک کلام:

نفت میراث گذشتگان نیست بلکه امانتی از گذشته به منظور صیانت آن برای آیندگان می‌باشد.

دکتر شریف ملک زاده

سعید برخوردار

در دنیای رقابتی امروز که حرکت رو به رشد در فضای رقابتی ایجاد شده، جهانی شدن در فضای جدید کسب و کار برای کلیه مدیران، مسئولین، کارشناسان ایجاد می‌نماید تا فعالیت مؤثر و کارا در زمینه ایجاد تعادل بین توسعه پایدار و کسب و کارشان ایجاد گردد. از این رو توجه به مسئولیت اجتماعی یکی از ارکان اصلی موفقیت سازمان‌ها و شرکت‌ها در دنیای رقابتی کسب و کار امروز می‌باشد. مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها یکی از آخرین استانداردهای مدیریتی است که در تمامی شرکت‌های کوچک و بزرگ دولتی و خصوصی کاربرد داشته و هدف آن ارائه خدمات مناسب به مشتریان و احساس مسئولیت شرکت‌ها در مقابل مردم است.

لذا در راستای تحقق اراده نظام مقدس جمهوری اسلامی برای اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی تحقق اهداف و نیاز به برنامه و زیر ساخت‌های اولیه داشته تا ضمن رعایت حقوق اشخاص و نهادی ذی ربط خدمات گسترده‌ای به افراد جامعه ارائه گردد و به عبارتی دیگر سازمان‌ها آحاد جامعه را در مورد منافع خوب شریک کنند. از این رو توجه به مسئولیت شرکت‌ها در قبال آحاد جامعه با لحاظ نمودن حاکمیت فرهنگ دینی و لذت‌های موجود در جامعه اسلامی بسیار قابل توجه می‌باشد.

در حال حاضر مفاهیم مسئولیت اجتماعی شرکتی و مسئولیت شرکتی و پایدار در دنیای کسب و کار و در حوزه مدیریت سازمان‌ها کاربرد فراوانی داشته که با نگاه به توسعه پایدار و تدوین برنامه‌های استراتژیک که توسط شرکت‌ها و سازمان‌ها انجام می‌گردد ارزیابی

مردم در خصوص این شرکت‌ها و نگاه مدیریت کلان سازمان‌ها را به آینده و نسل‌های بعدی معطوف می‌دارد. قطعاً در دنیای پیچیده امروزی که هدف بقای شرکت‌ها با رقابت به هر روش ممکن می‌باشد بدون در نظر گرفتن اثرات تصمیمات کنونی بر نسل‌های آینده در نگاه آحاد جامعه جای نداشته و خالی نمودن منابع از دل زمین و صرفاً تولید و توزیع به هر قیمتی در دنیای کنونی بدون نگاه به اثرات اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی این نوع تصمیمات از منظر جهانی برای کلیه کشورها و دولت‌ها رد شده خواهد بود لذا رویکرد متعالی به کسب و کار و تأثیرات اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی یک سازمان بر جامعه بسیار حائز اهمیت بوده که در این کتاب سعی بر توصیف و تشریح مفهوم مسئولیت اجتماعی به صورت بسیار ساده در جهت آشنایی آحاد جامعه می‌باشد. از این رو این کتاب را با توجه به دانش نظری و تجربه عملی خود و نیاز میرم شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی به رشته تحریر درآورده و کوشیده شد تا همانطور که از نام کتاب پیداست شیوه درست مسئولیت پذیری اجتماعی شرکتی در زمینه رهبری، ذی‌نفعان، جامعه، صنعت و محیط کار به عنوان ابعاد اصلی مسئولیت پذیری اشاره گردد. در فصل اول مروری در خصوص چشم‌انداز شرکت و معرفی شرکت ملی پخش در حوزه مدیریت‌های مختلف انجام یافته است.

فصل دوم با توجه به سند چشم‌انداز کشور و ضرورت اجرای برنامه‌های ابلاغی براساس نگاه به افق ۱۴۰۴ و برنامه‌های مربوطه نسبت به بیان برنامه‌های توسعه چهارم، پنجم و ششم و ارائه موارد مرتبط با وزارت نفت و به طور خاص شرکت ملی پالایش و پخش اشاره گردیده است. در ادامه در فصل سوم پیرامون استانداردسازی و هدف از تشکیل استانداردهای جهانی، تاریخچه و استانداردهای موجود و به طور خاص پیرامون استاندارد ایزو ۲۶۰۰۰ که تاکید ویژه‌ای بر نتایج و پیشرفت‌های مربوط به اجرای مسئولیت اجتماعی شرکتی دارد، اشاره گردیده است.

در فصل چهارم پیرامون بحث خصوصی‌سازی و چالش‌های خصوصی‌سازی در صنعت نفت بطور مختصر اشاره و در همین فصل با بیان سیاست‌های اصل ۴۴ در خصوص چالش‌های خصوصی‌سازی شرکت ملی پخش و موانع آن اشاره گردیده است. در فصل پنجم با نگاه به مدیریت مصرف انرژی با رویکرد مسئولیت پذیری و مدیریت صحیح مصرف و گزارش صرفه‌جویی ناشی از برنامه ریزی‌های انجام یافته در شرکت ملی پخش بطور خاص

به مسائل مرتبط با حوزه انرژی و اقدامات انجام یافته در شرکت اشاره گردیده است. و در ادامه در فصل ششم در خصوص مسئولیت اجتماعی و خواستگاه و جایگاه آن در دنیا و کشور و ادبیات این بحث اشاره گردیده است.

در فصل هفتم با توجه به مسائل مرتبط در فصل‌های گذشته به بررسی اثرات ابعاد مختلف مسئولیت پذیری اجتماعی و پیشنهاد و راهکارها در خصوص افزایش مسئولیت پذیری اجتماعی در شرکت پرداخته شده است.

مطالعه فصل به فصل این کتاب گواه این مطلب است که برخورد کاربردی با کلیه مطالب و مسائل مطرح شده علی‌الخصوص در بخش مدیریت انرژی و ارائه راهکارها و چالش‌های مربوطه در حوزه خصوصی‌سازی و مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت با توجه به پژوهش انجام یافته و بررسی نتایج که در این کتاب به طور مختصر به آن اشاره گردیده است می‌تواند به علاقه مندان این بحث کمک فراوانی نماید.

سعید برخوردار